

Euroopan unionin
neuvosto

**Bryssel, 20. heinäkuuta 2015
(OR. en)**

10897/15

**COHOM 81
CFSP/PESC 399
COSCE 5
FREMP 160
INF 132
JAI 562
RELEX 604
DEVGEN 132
CONUN 142**

ILMOITUS

Lähtettäjä: Neuvoston pääsihteeristö

Päivämäärä: 20. heinäkuuta 2015

Ed. asiak. nro: 10875/15 COHOM 80 CFSP/PESC 395 COSCE 4 FREMP 158 INF 131
JAI 558 RELEX 597 DEVGEN 131 CONUN 141

Asia: Neuvoston päätelmät ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevasta
toimintasuunnitelmasta (2015–2019)

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena neuvoston 20. heinäkuuta 2015 antamat päätelmät ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevasta toimintasuunnitelmasta (2015–2019).

NEUVOSTON PÄÄTELMÄT IHMISOIKEUKSIA JA DEMOKRATIAA KOSKEVASTA TOIMINTASUUNNITELMASTA (2015–2019)

Ulkoasiainneuvosto, 20. heinäkuuta 2015

1. Neuvosto, joka suhtautuu myönteisesti Euroopan unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan ja Euroopan komission esittämään yhteiseen tiedonantoon *"Ihmisoikeuksien säilyttäminen EU:n asialistan kärjessä"*, hyväksyy ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevan uuden toimintasuunnitelman vuosiksi 2015–2019. Neuvosto vahvistaa tällä toimintasuunnitelmalla Euroopan unionin sitoutumisen ihmisoikeuksien edistämiseen ja suojeluun sekä demokratian tukemiseen maailmanlaajuisesti.
2. Euroopan unioni on parantanut huomattavasti ihmisoikeus- ja demokratiatoimiensa vaikutusta ja johdonmukaisuutta ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevan strategiakehyksen ja vuosia 2012–2014 koskevan toimintasuunnitelman pohjalta. EU on kehittänyt edelleen suuntaviivoja keskeisistä ihmisoikeuskysymyksistä, tehostanut kahdenvälistä ihmisoikeus- ja demokratiatyötä, edistänyt onnistuneesti monenvälisen tason toimia sekä parantanut ihmisoikeuksien valtavirtaistamista EU:n ulkoisessa toiminnassa. Neuvosto panee lisäksi tyytyväisenä merkille ihmisoikeuksista vastaavan Euroopan unionin erityisedustajan Stavros Lambrinidisin tärkeän työn, jolle se antaa täyden poliittisen tukensa. Erityisedustaja Lambrinidis on omalta osaltaan edistänyt suuresti EU:n ihmisoikeuspolitiikan vaikuttavuutta, johdonmukaisuutta ja näkyvyyttä.

3. Nykypäivän monimutkaiset kriisit ja laajalle levinneet ihmisoikeuksien ja perusvapauksien loukkaukset edellyttävät entistä päättäväisempiä toimia EU:lta. Tämän toimintasuunnitelman avulla EU:n pitäisi pystyä vastaamaan edellä mainittuihin haasteisiin entistä paremmin kohdennetuilla toimilla, hyödyntämällä käytössään olevia välineitä järjestelmällisesti ja koordinoitusti sekä sen avulla, että sen politiikat ja välineet ovat aikaisempaa tuloksellisempia paikan päällä. EU korostaa erityisesti paikallisten instituutioiden ja mekanismien, kansalliset ihmisoikeusinstituutiot mukaan lukien, sekä kansalaisyhteiskunnan omavastuuta ja niiden kanssa tehtävää yhteistyötä. EU aikoo edistää syrjimättömyyden, sukupuolten tasa-arvon ja naisten vaikutusvallan lisäämisen periaatteita. EU aikoo myös varmistaa kattavan ihmisoikeuksia koskevan lähestymistavan konfliktien ja kriisien ennaltaehkäisemiseen ja ratkaisemiseen ja jatkaa ihmisoikeuksien valtavirtaistamista EU:n politiikkojen ulkoisten näkökohtien osalta, jotta voidaan paremmin taata politiikan johdonmukaisuus, varsinkin muuttoliikkeen, kaupan ja investointien, kehitysyhteistyön ja terrorismin torjunnan aloilla.

4. EU on edelleen sitoutunut toteuttamaan koko ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevan asialistan, sellaisena kuin se on esitetty vuoden 2012 ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevassa EU:n strategiakehyksessä, joka ohjaa edelleen unionin toimintaa, sekä EU:n ihmisoikeussuuntaviivoissa, neuvoston päätelmissä ja strategia-asiakirjoissa. EU aikoo edelleen edistää ja puolustaa kaikkien ihmisoikeuksien yleismaailmallisuutta ja jakamattomuutta kumppanuuksissaan eri alueiden maiden kanssa tiiviissä yhteistyössä kansainvälisten ja alueellisten järjestöjen sekä kansalaisyhteiskunnan kanssa. EU vauhdittaa toimiaan sellaisen turvallisen ja suotuisan ympäristön edistämiseksi, jossa kansalaisyhteiskunta ja riippumattomat tiedotusvälineet voivat kukoistaa. EU korostaa kansalaisyhteiskunnan toimijoiden sekä ihmisoikeuksien puolustajien tärkeää panosta rauhaan ja turvallisuuteen, vakauteen ja vaurauteen.

5. Neuvosto kiittää komission varapuheenjohtajana toimivaa unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkeaa edustajaa ja Euroopan komissiota tärkeästä roolista, joka niillä on EU:n ihmisoikeuspolitiikan yhtenäisen ja johdonmukaisen täytäntöönpanon edistämiseksi. Toimintasuunnitelma pannaan täytäntöön tiiviissä yhteistyössä Euroopan parlamentin kanssa ja asianmukaisia sidosryhmiä, erityisesti kansalaisjärjestöjä, säännöllisesti kuullen. EU sitoutuu parantamaan ihmisoikeustoimiaan koskevaa julkisuusdiplomatiata ja viestintää. Toimintasuunnitelman väliarviointi toteutetaan vuonna 2017 samaan aikaan kuin ulkoisten rahoitusvälineiden väliarviointi entistä paremman johdonmukaisuuden varmistamiseksi. Neuvosto pyytää kaikkia osapuolia edistämään toimintasuunnitelmaan onnistumista sekä ihmisoikeuksia ja demokratiaa eri puolilla maailmaa.

Liite: Toimintasuunnitelma

IHMISOIKEUKSIA JA DEMOKRATIAA KOSKEVA EU:N TOIMINTASUUNNITELMA

Toimintasuunnitelman tarkoituksena on jatkaa ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevan EU:n strategiakehyksen täytäntöönpanoa joustavasti, jotta voidaan vastata uusiin haasteisiin sitä mukaa kuin niitä ilmenee. Se perustuu ihmisoikeuksia ja demokratian tukemista koskeviin EU:n ulkopoliittisiin¹, erityisesti EU:n suuntaviivoihin, välinevalikoimaan ja sovittuihin kantoihin, sekä ulkoisen toiminnan rahoitusvälineisiin, erityisesti demokratiaa ja ihmisoikeuksia koskevaan eurooppalaiseen rahoitusvälineeseen (EIDHR). Tämä toimintasuunnitelma kattaa asiaankuuluvat EU:n ulkoisen toiminnan ihmisoikeusnäkökohdat. Toimintasuunnitelman tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi on tärkeää, että EU:n toimielimet **tekevät yhteistyötä** kukin oman institutionaalisen asemansa ja toimivaltansa rajoissa ja että suunnitelman täytäntöönpanosta vastaavat jäsenvaltiot. Vastuu suunnitelman toimien toteuttamisesta on komission varapuheenjohtajana toimivalla korkealla edustajalla, jota Euroopan ulkosuhdehallinto (EUH) avustaa, sekä komissiolla, neuvostolla ja jäsenvaltioilla Euroopan unionista tehdyssä sopimuksessa määriteltyjen toimivaltuuksiensa puitteissa². Ihmisoikeuksista vastaava EU:n erityisedustaja osallistuu toimintasuunnitelman täytäntöönpanoon toimeksiantonsa mukaisesti. Toimintasuunnitelma ulottuu 31. joulukuuta 2019 asti, ja sen täytäntöönpanoa arvioidaan vuonna 2017.

---

¹ Tämä ei kuitenkaan rajoita EU:n laajentumispolitiikan puitteissa sovittuja, ehdokasmaita ja mahdollisia ehdokasmaita koskevia erityisjärjestelyjä.

² Päätökset toimintasuunnitelman täytäntöönpanotoimenpiteistä tehdään perussopimusten mukaisesti. Toimintasuunnitelma ei vaikuta EU:n ja jäsenvaltioiden väliseen toimivallan jakoon, ja sitä tulkitaan perussopimukseen liitetyn julistuksen nro 13 mukaisesti.

Ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevan uuden toimintasuunnitelman (2015–2019) taulukkoluku

Tavoite	Toimet	Aikataulu	Vastuutaho
I PAIKALLISTASON OMISTAJUUDEN TEHOSTAMINEN			
<i>a) Kokonaisvaltainen tuki julkisille instituutioille</i>			
1. Tuki ihmisoikeus-instituutioiden valmiuksien kehittämiseen	a. Tunnustetaan ihmisoikeusinstituutioiden avainrooli riippumattomina toimijoina ja tuetaan sitä. Vahvistetaan EU:n sitoumusta tukea erityisesti Pariisin periaatteita noudattavia instituutiota ja tehdä niiden kanssa yhteistyötä. Pyritään lisäämään tällaisten ihmisoikeusinstituutioiden osallistumista kansallisiin kuulemisprosesseihin, erityisesti ihmisoikeusvuoropuhelujen ja kolmansien maiden uudistusten osalta.	käynnissä	komission yksiköt (KOM), EUH, jäsenvaltiot (JV)
	b. Parannetaan "A-luokan" ihmisoikeusinstituutioiden valmiuksia, tuetaan "B-luokan" instituutioiden nostamista A-luokkaan ja tehdään yhteistyötä niiden alueellisten ja kansainvälisten verkostojen kanssa ihmisoikeusinstituutioiden kansainvälisen koordinaation puitteissa. Näitä kysymyksiä koskevaa työtä olisi hyödynnettävä seuraavassa EU:n ulkoisen toiminnan rahoitusvälineitä koskevassa välivaiheen ohjelmasuunnittelussa.	viimeistään v. 2017	KOM, EUH, JV
	c. Helpotetaan jäsenvaltioissa ja kumppanimaissa toimivien ihmisoikeusinstituutioiden yhteistyötä.	käynnissä	JV, KOM

2. Vaaliprosessien luotettavuuden tukeminen ja vaalilautakuntien vahvistaminen	a. Tehostetaan vaalilautakuntien roolia ja valmiuksia järjestää uskottavat, osallistavat ja läpinäkyvät vaalit riippumattomasti ja tehokkaasti ja lujitetaan yleistä luottamusta vaalilautakuntia kohtaan. Erityisiä keinoja ovat syvennetty vuoropuhelu ja pitkän aikavälin tukistrategia. Tavoitteena on edistää vaaliprosessien luotettavuutta.	käynnissä	KOM, EUH, JV
	b. Rohkaistetaan vaalilautakuntia ja keskeisiä sidosryhmiä kaikki osapuolet osallistavaan vuoropuheluun koko demokraattisen prosessin ajan puolueiden ja kansalaisjärjestöjen osallistumisen lisäämiseksi, muun muassa antamalla niille tietoa sekä mahdollisuus tarkkailla kaikkia vaaliprosessin vaiheita. Parannetaan kotimaisten vaalitarkkailijoiden koulutusta.	käynnissä	EUH, KOM, JV
	c. Kannustetaan naisia ja syrjäytyneisiin ryhmiin kuuluvia henkilöitä osallistumaan laajemmin kaikkiin vaaliprosessin vaiheisiin	käynnissä	EUH, KOM, JV
3. Tuki parlamentaaristen instituutioiden valmiuksien kehittämiseen	a. Tuetaan lainsäädäntöön, talousarvioon ja valvontaan liittyviä parlamenttien oikeuksia ja avustetaan niitä keskeisiin uudistuksiin liittyvien julkisten keskustelujen järjestämisessä kansainvälisestä ihmisoikeuslainsäädännöstä johtuvat velvoitteet ja normit asianmukaisesti huomioon ottaen.	käynnissä	KOM, EUH, JV
	b. Sisällytetään parlamentaarinen ulottuvuus EU:n ja EU:n jäsenvaltioiden budjettitukeen ja hyvää hallintotapaa koskeviin ohjelmiin.	viimeistään v. 2017	KOM, EUH, JV

4. Kohdennettu tuki oikeusjärjestelmille	a. Tuetaan sekä rikos- että siviilioikeuden uudistamista antamalla juristeille koulutusta ihmisoikeusnormeista ja -velvoitteista. Tuetaan lainvalvontaviranomaisten uudistusta mm. ihmisoikeuskoulutuksen avulla. Avustetaan vankilaviranomaisia, jotta vankilaolot saataisiin vastaamaan kansainvälisiä normeja.	viimeistään v. 2017	EUH, KOM, JV
	b. Seurataan ja edistetään kahden- ja monenvälisesti sitä, miten kumppanimaat noudattavat oikeussuojan toteutumista ja oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevia kansainvälisiä velvoitteita kaikissa oikeudellisen prosessin vaiheissa; tarjotaan tarvittaessa teknistä yhteistyötä ja tukea. Edistetään oikeuslaitoksen riippumattomuutta; helpotetaan oikeussuojan toteutumista paikallistasolla.	käynnissä	EUH, KOM, JV
5. Kokonaisvaltainen tuki julkisille instituutioille	a. Jatketaan hyvän hallintotavan ja oikeusvaltion vahvistamista tukemalla demokraattisten instituutioiden vallanjakoa, riippumattomuutta ja vastuuvollisuutta. Edistetään kotimaisten toimijoiden asemaa uudistusprosesseissa, muun muassa perustuslakiuudistuksissa, jotta eri sidosryhmien intressit voidaan ottaa paremmin huomioon.	käynnissä	EUH, KOM, JV
	b. Korruption torjunnan alalla edistetään sellaisten erikoistuneiden elinten perustamista, jotka huolehtivat julkisten instituutioiden vastuuvollisuudesta. Vahvistetaan julkishallinnon ja korruptiontorjuntaelinten valmiuksia ja asiantuntemusta kehittää ja panna täytäntöön toimintapolitiikkaa rehellisesti ja julkisia varoja viisaasti käyttäen.	käynnissä	KOM, EUH, JV
6. Yhteistyön lisääminen YK:n ja alueellisten ihmisoikeus- ja demokratiamekanismien kanssa	a. Vahvistetaan ihmisoikeus- ja demokratianäkökohtia EU:n yhteistyössä YK:n ja alueellisten järjestöjen ja mekanismien kanssa erityisesti tavoittelemalla synergiaa ja laatimalla yhteisiä aloitteita tärkeistä aihepiireistä ja tärkeissä monenvälisissä tilaisuuksissa.	käynnissä	EUH, KOM
	b. Edistetään vuoropuhelua ja valmiuksien kehittämistä koskevia aloitteita alueellisten ihmisoikeus- ja demokratiamekanismien välillä.	käynnissä	EUH, KOM, JV

b) Aktiivinen kansalaisyhteiskunta			
7. Vahvojen kumppanuuksien edistäminen kolmansien maiden kansalaisjärjestöjen, myös työmarkkinaosapuolten, kanssa sekä viranomaisten, parlamenttien ja kansalaisjärjestöjen välillä	a. Helpotetaan ja tuetaan jäseneltyä näkemystenvaihtoa muun muassa vaihtamalla parhaita toimintatapoja ja saatuja kokemuksia hallitusten, parlamenttien ja kansalaisyhteiskunnan välillä, työmarkkinaosapuolet mukaan lukien.	käynnissä	EUH, KOM, JV
	b. Vahvistetaan edelleen kansalaisjärjestöjen valmiuksia vaatia hallituksia vastuuseen esimerkiksi niin, että kansalaisjärjestöt vaihtavat keskenään parhaita toimintatapoja alueellisella tasolla, ja edistämällä eri sidosryhmien välistä vuoropuhelua sekä ihmisoikeus- ja kansalaiskasvatusta.	käynnissä	KOM, EUH, JV
	c. Parannetaan EU:n paikallistasolla järjestämien kuulemisten laatua erityisesti kansalaisyhteiskunnan näkemysten huomioon ottamiseksi politiikkojen suunnittelussa ja täytäntöönpanossa. Rohkaistaan eri sidosryhmien (viranomaiset, kansalaisjärjestöt, EU ja muut toimijat) välistä vuoropuhelua osana EU:n edustustojen maakohtaisia etenemissuunnitelmia kansalaisyhteiskunnan kanssa tehtävää yhteistyötä varten.	käynnissä	KOM, EUH, JV
	d. Lisätään EU:n kanssakäymistä puolueiden ja kansanliikkeiden kanssa, jotta poliittista moniarvoisuutta ja puolueiden asemaa vastuuvollisten instituutioiden ja käytäntöjen edistämiseksi sekä osallistavia kansallisia uudistusprosesseja voidaan vahvistaa.	käynnissä	KOM, EUH, JV
8. Naisten ja tyttöjen oikeuksia puolustavien kansalaisjärjestöjen voimaannuttaminen	Tuetaan naisjärjestöjä ja ihmisoikeuksien puolustajia naisten ja tyttöjen oikeuksien edistämiseksi ja puolustamisessa ja rohkaistaan niitä vaatimaan aktiivisemmin päättäjiä vastuuseen tasa-arvoa ja naisten oikeuksia koskevista kysymyksistä; kannustetaan päättäjiä vuoropuheluun naisjärjestöjen ja ihmisoikeuksien puolustajien kanssa.	käynnissä	EUH, KOM, JV

9. Aktiivisempi tuki ihmisoikeuksien puolustajille, myös kansainvälisillä ja alueellisilla foorumeilla	a. Lisätään johdonmukaista tukea ihmisoikeuksien puolustajille seuraavasti: nostetaan esiin vaarassa olevien ihmisoikeuksien puolustajien tapaukset muun muassa korkean tason vierailujen, keskustelujen ja valtuuskuntien yhteydessä; puututaan rankaisemattomuuteen ihmisoikeuksien puolustajiin kohdistuneiden loukkausten tapauksessa; lisätään ihmisoikeuksien puolustajien suojelutoimiin liittyvää taakanjakoa ja koordinoitua EU:n edustustojen ja jäsenvaltioiden suurlähetystöjen kesken; vaihdetaan parhaita toimintatapoja asiaankuuluvista mekanismeista, mukaan lukien väliaikaissuojajärjestelmät ja hätäviisumit; jatketaan YK:n ja ihmisoikeuksien puolustajia suojelevien alueellisten mekanismien tukemista ja yhteistyötä niiden kanssa; tehostetaan tukea ihmisoikeuksien puolustajia ja kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksia koskeville monenvälisille aloitteille muun muassa YK:ssa ja alueellisissa järjestöissä.	käynnissä	EUH, KOM, neuvosto, JV
	b. Lisätään läsnäoloa maaseudulla ja tuetaan järjestelmällisemmin naisten ja hlbtihenkilöiden oikeuksia ajavia ihmisoikeuksien puolustajia sekä syrjäytyneisiin ryhmiin kuuluvien henkilöiden oikeuksia ja osallisuutta edistäviä ihmisoikeuksien puolustajia.	käynnissä	EUH, KOM, JV
10. Kansalaisyhteiskunnan toimintaympäristöön kohdistuvien uhkien torjunta	a. Edistetään ja tuetaan ihmisoikeuksien puolustajien suojeluun tarkoitettuja lakeja, politiikkoja ja mekanismeja; pannaan etenkin tiukemmin täytäntöön asiaankuuluvat EU:n suuntaviivat ja EIDHR:stä tuettu EU:n mekanismi ihmisoikeuksien puolustajia varten.	viimeistään v. 2017	EUH, KOM, neuvosto, JV
	b. Seurataan ja arvioidaan oikeudellista ympäristöä, esim. lakeja ja asetuksia, ja kansalaisyhteiskunnan, myös työmarkkinaosapuolten, toiminnan mahdollistavaa ympäristöä, esim. mielivaltaisia menettelyjä, rahoituksen häirintää ja rajoituksia varsinkin ulkomaisen rahoituksen suhteen, sekä pyritään ennakoimaan ja torjumaan kansalaisyhteiskunnan toimintaympäristöön kohdistuvia uhkia, kostotoimet mukaan lukien, ja raporttoimaan niistä.	käynnissä	EUH, KOM, JV

	c. Vastustetaan julkisilla tai muilla kuin julkisilla foorumeilla perusteettomia rauhanomaista kokoontumista ja yhdistymistä koskevan vapauden rajoituksia, kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksien kaventamista sekä pyrkimyksiä estää kansalaisyhteiskunnan toimintaa ja ihmisoikeuksien puolustajien työtä esimerkiksi kriminalisoimalla se. Tätä varten varmistetaan, että näitä kysymyksiä käsitellään säännöllisesti kahdenvälisissä kokouksissa, ihmisoikeusvuoropuhelussa sekä YK:n elimissä ja alueellisilla foorumeilla.	käynnissä	EUH, KOM, JV
II IHMISOIKEUSHAASTEISIIN VASTAAMINEN			
11. Sananvapauden suojeleminen verkossa ja sen ulkopuolella	a. Vastustetaan – kahdenvälisesti ja monenvälisillä ja alueellisilla foorumeilla – lainsäädäntöä, sääntelyä ja hallinnon painostusta, joka rajoittaa tarpeettomasti sananvapautta. Pyritään aktiivisesti estämään toimittajiin, bloggaajiin ja muihin media-alan toimijoihin kohdistuvaa väkivaltaa ja reagoimaan siihen, jotta he voivat tehdä työtään sekä verkossa että sen ulkopuolella turvassa häirinnältä, poliittiselta painostukselta, sensuurilta ja vainolta. Tuetaan pyrkimyksiä vahvistaa vapaata, monipuolista ja riippumatonta tiedonvälitystä.	käynnissä	EUH, KOM, JV
	b. Varmistetaan, että mielipiteen- ja sananvapautta kunnioitetaan laadittaessa terrorismin torjuntaa, verkkoturvallisuutta, verkkorikollisuuden torjuntaa ja tiedonsaantia koskevia politiikkoja ja ohjelmia sekä muita aiheeseen liittyviä EU:n politiikkoja.	viimeistään v. 2017	EUH, KOM, neuvosto, JV
	c. Edistetään sekä kahdenvälisiä että monenvälisillä foorumeilla käytyä vuoropuhelua oikeudesta yksityisyyden suojaan ja tietosuojaan. Pyritään varmistamaan, että lait ja valtioiden menettelyt viestinnän valvonnan alalla ovat kansainvälisen ihmisoikeuslainsäädännön velvoitteiden mukaisia.	käynnissä	EUH, KOM, JV

12. Uskonnon tai vakaumuksen vapauden edistäminen ja suojele	a. Huolehditaan läheisessä yhteistyössä asiaankuuluvien sidosryhmien kanssa siitä, että uskonnon tai vakaumuksen vapaus pysyy asialistan kärjessä suhteissa kolmansiin maihin ja monenvälisillä foorumeilla. Edistetään parhaiden toimintatapojen vaihtoa, ja lisätään tietoisuutta uskonnon tai vakaumuksen vapauden eri osatekijöistä päätoimipaikassa, EU:n edustustoissa ja jäsenvaltioiden suurlähetystöissä.	viimeistään v. 2017	EUH, KOM, JV
	b. Kannustetaan ja tuetaan keskeisten kumppanimaiden ja muiden sidosryhmien aloitteita uskonnon tai vakaumuksen vapauden alalla, varsinkin niitä, joiden tarkoituksena on suojella ja edistää uskonnollisiin vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden oikeuksia niin, että he voivat tunnustaa uskontoaan tai vakaumustaan turvassa väkivallalta, syrjinnältä, poliittiselta painostukselta, sensuurilta tai vainolta.	käynnissä	EUH, KOM, JV
	c. Edistetään uskontojen välistä ja kulttuurien välistä vuoropuhelua sekä uskonnollisten ja muiden johtajien asemaa uskonnon tai vakaumuksen vapauden varmistamisessa.	viimeistään v. 2017	EUH, KOM, JV
13. Kidutuksen, pahoinpitelyn ja kuolemanrangaistuksen torjunta	a. Puututaan kidutukseen ja pahoinpitelyyn (ehkäisy, vastuuvollisuus ja kuntoutus) ja kuolemanrangaistukseen (kielto, täytäntöönpanon lykkääminen ja vähimmäisnormit) kokonaisvaltaisesti poliittisessa ja ihmisoikeusvuoropuhelussa sekä tuetaan kumppanimaita, riippumattomia kansallisia ehkäisymekanismeja ja kansalaisyhteiskuntaa. Valtavirtaistetaan kuolemanrangaistuksen, kidutuksen ja pahoinpitelyn vastaiset suojatoimet EU:n toiminnassa, terrorismin torjunta ja kriisinhallinta mukaan lukien.	käynnissä	EUH, KOM, neuvosto, JV
	b. Laaditaan yhtenäinen lähestymistapa, jolla puututaan kuolemanrangaistuksen sekä kidutuksen ja julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen ja toisaalta laittomien, sattumanvaraisten ja mielivaltaisten teloitusten, tahdonvastaisten katoamisten sekä mielivaltaisten pidätysten ja vangitsemisten välisiin kytköksiin.	viimeistään v. 2017	EUH, KOM, neuvosto, JV

	c. Toteutetaan kidutuksen ehdotonta kieltoa edistäviä yhteisiä toimia tiiviissä yhteistyössä YK:n, alueellisten järjestöjen ja kansalaisyhteiskunnan kanssa, mihin kuuluu tuki kymmenvuotiselle globaalille aloitteelle (kidutuksen vastaista yleissopimusta koskevalle aloitteelle), jonka tavoitteena on kidutuksen vastaisen YK:n yleissopimuksen maailmanlaajuinen ratifiointi ja täytäntöönpano vuoteen 2024 mennessä; edistetään yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan sekä kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevaan kansainväliseen yleissopimukseen liittyvän, kuolemanrangaistuksen poistamista koskevan toisen valinnaisen pöytäkirjan ratifiointia ja täytäntöönpanoa.	käynnissä	EUH, KOM, JV
14. Sukupuolten tasa-arvon, naisten oikeuksien sekä naisten ja tyttöjen voimaantumisen ja osallistumisen edistäminen	a. Vauhditetaan kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevaan yleissopimukseen, Pekingin toimintaohjelmaan, Kairon väestö- ja kehityskonferenssin julistukseen ja vuoden 2015 jälkeistä aikaa koskevaan kehitysohjelmaan sisältyvien velvoitteiden ja sitoumusten täyttämistä.	käynnissä	EUH, KOM, JV
	b. Priorisoidaan EU:n ulkoisessa toiminnassa ja kehitysyhteistyössä toimia, jotka kohdistuvat muun muassa naisten ja tyttöjen fyysisen ja henkisen koskemattomuuden suojeluun toimilla, joilla edistetään naisten ihmisoikeuksien suojelua ja vapautta elää joutumatta väkivallan kohteeksi, kiinnittäen erityistä huomiota naisten sukuelinten silpomisen, lapsi- ja pakkoavioliittojen sekä konflikteissa esiintyvän sukupuoliperusteisen ja seksuaalisen väkivallan lopettamiseen; naisten ja tyttöjen taloudellisiin, sosiaalisiin ja kulttuurisiin oikeuksiin sekä heidän osallistumiseensa ja sananvaltaansa sosiaalisilla ja poliittisilla foorumeilla; laaditaan ja pannaan täytäntöön jatkosuunnitelma vuodet 2010–2015 kattavalle EU:n toimintasuunnitelmalle sukupuolten tasa-arvosta ja naisten vaikutusvallan lisäämisestä kehitysyhteistyössä.	käynnissä	EUH, KOM, JV
	c. Edistetään ja parannetaan sukupuolten tasa-arvoa ja naisten voimaantumista, muun muassa uuden naisten ja miesten yhtäläisiä mahdollisuuksia koskevan strategian avulla, ja lisätään vastuuvollisuutta EU:n yleisen tasa-arvopoliitikan mukaisesti.	käynnissä	EUH, KOM, neuvosto

15. Lapsen oikeuksien edistäminen, suojelu ja kunnioittaminen	a. Tuetaan kumppanimaiden ponnisteluja lapsen oikeuksien edistämiseksi, suojelemiseksi ja kunnioittamiseksi, keskittyen varsinkin lastensuojelujärjestelmien parantamiseen, jotta lapsia voitaisiin suojella väkivallalta, riistolta, hyväksikäytöltä ja heitteillejätöltä.	käynnissä	EUH, KOM, JV
	b. Tuetaan kumppanimaita lapsen oikeuksien edistämässä, suojelemisessa ja kunnioittamisessa painopisteinä taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset oikeudet, joihin kuuluvat oikeus koulutukseen, terveyteen ja ravintoon sekä sosiaaliseen suojeluun, ja lapsityön pahimpien muotojen torjunta, käyttäen aina lapsen etua johtavana periaatteena.	käynnissä	EUH, KOM, JV
	c. Edistetään lapsen oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen valinnaisten pöytäkirjojen ratifiointia. Nämä pöytäkirjat koskevat lasten osallistumista aseellisiin selkkauksiin, lasten myyntiä, lapsiprostitutiota ja lapsipornografiaa. Lisäksi harkitaan liittymistä tiedotusmenettelyä koskevaan valinnaiseen pöytäkirjaan.	käynnissä	EUH, KOM, JV
16. Syrjimättömyyden edistäminen	a. Laaditaan syrjinnän torjunnan EU-välineistö, jossa esitetään keinoja kaikenlaisen syrjinnän, myös moniperusteisen syrjinnän, torjumiseksi.	viimeistään v. 2016	EUH, KOM, neuvosto
	b. Edistetään parhaiden toimintatapojen vaihtoa kumppanimaiden kanssa strategioista ja politiikoista rasismiin, rotusyrjinnän, muukalaisvihamielisyyden ja niihin liittyvän suvaitsemattomuuden torjumiseksi.	käynnissä	EUH, KOM, JV

	c. Tuetaan kumppanimaiden toimia ja YK:n ja alueellisten järjestöjen aloitteita, joiden tarkoituksena on suojella ja edistää vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden oikeuksia, ja toimitaan yhteistyössä näitä kysymyksiä ajavien vähemmistön edustajien sekä kansalaisyhteiskunnan kanssa.	käynnissä	EUH, KOM, JV
	d. Kehitetään edelleen EU:n politiikkaa alkuperäiskansojen oikeuksia koskevan YK:n julistuksen ja vuonna 2014 järjestetyn alkuperäiskansojen maailmankonferenssin päätösasiakirjan mukaisesti.	viimeistään v. 2016	EUH, KOM, JV
	e. Jatketaan työtä kahdenvälisellä ja monenvälisellä tasolla kolmansien maiden kanssa, kansalaisyhteiskunnan näkemykset huomioon ottaen, hlbt-i-henkilöihin kohdistuvan syrjinnän poistamiseksi; lisätään tietoisuutta hlbt-i-kysymyksistä ja niiden proaktiivista käsittelyä päätoimipaikassa, EU:n edustustoissa ja jäsenvaltioiden suurlähetystöissä. Lisätään tukea hlbt-i-kysymyksiä käsitteleville paikallisille kansalaisjärjestöille.	käynnissä	EUH, JV, neuvosto, KOM
	f. Tehostetaan vammaisten oikeuksien edistämistä EU:n ulkoisessa toiminnassa edistämällä YK:n vammaisyleissopimuksen – jonka osapuoli EU on – mukaisesti sitä, että vammaisilla on yhtäläiset ihmisoikeudet ja mahdollisuus niiden käyttämiseen. Sisällytetään vammaisnäkökulma ihmisoikeustoimiin ja toteutetaan kohdennettuja toimia esteiden poistamiseksi vammaisten tasa-arvoiselta osallistumiselta ja heidän sosiaalisen osallisuutensa parantamiseksi. Tuetaan ja vahvistetaan vammaisyleissopimuksen edistämisen-, suojelu- ja seurantamekanismien toimintaa sen 33 artiklan 2 kohdan mukaisesti mm. perustamalla kyseiset mekanismit kumppanimaihin. Toteutetaan tarvittavat toimet EU:n liittymiseksi vammaisyleissopimuksen valinnaiseen pöytäkirjaan.	käynnissä	KOM, EUH, neuvosto, JV

	g. Lisätään tietoisuutta ikääntyneiden ihmisoikeuksista ja erityistarpeista kiinnittäen erityistä huomiota ikäsyrijintään.	käynnissä	EUH, KOM, JV
17. Kokonaisvaltainen ohjelma taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten (TSS) oikeuksien edistämiseksi	a. Vahvistetaan EU:n panostusta TSS-oikeuksiin ulkopoliitikassaan, myös ulkoisen avun ohjelmasuunnittelussa, korostaen, että ihmisoikeudet ovat jakamattomia ja toisiinsa sidoksissa; tähdennetään ihmisoikeusnäkökulman selkeää tunnustamista esim. sosiaalipoliitikassa, terveydessä, koulutuksessa sekä ruoan ja veden saatavuudessa ja elintason suhteen; edistetään ja tuetaan kansallisen sosiaalisen perusturvan kehittämistä ja kattavuuden lisäämistä sekä laadukkaampien sosiaalisten takeiden asteittaista täytäntöönpanoa.	käynnissä	EUH, KOM, neuvosto, JV
	b. Tehostetaan valmiuksien kehittämistä sekä kehitetään taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevaa poliittista ja toiminnallista ohjausta sen varmistamiseksi, että EU:n ja jäsenvaltioiden asiaankuuluva henkilöstö kokonaisuudessaan on tietoinen taloudellisiin, sosiaalisiin ja sivistyksellisiin oikeuksiin liittyvistä kansainvälisistä sopimuksista, varsinkin työelämän perusperiaatteisiin ja -oikeuksiin liittyvistä ILO:n keskeisistä yleissopimuksista. Harkitaan taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen valinnaiseen pöytäkirjaan liittymistä.	käynnissä	EUH, KOM, neuvosto, JV
	c. Lisätään ponnisteluja niiden ihmisoikeuksien puolustajien, työmarkkinaosapuolet mukaan lukien, suojelemiseksi, jotka ajavat taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien kunnioittamista. Painopiste on työntekijän oikeuksia, maanomistukseen liittyviä ihmisoikeuskysymyksiä ja alkuperäiskansojen oikeuksia ajavissa ihmisoikeuksien puolustajissa mm. maanvaltauksen ja ilmastonmuutoksen yhteydessä.	käynnissä	EUH, KOM, JV

18. Yritystoiminnan ja ihmisoikeuksien yhteensovittaminen	a. Lisätään valmiuksia noudattaa yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia koskevia suuntaviivoja ja tietoa niiden noudattamisesta. Erityisesti tämä koskee YK:n ohjaavia periaatteita yritystoiminnan ja ihmisoikeuksien alalla (UNGP) sekä muita välineitä ja aloitteita, joilla edistetään näiden YK:n periaatteiden noudattamista. Vahvistetaan tässä yhteydessä EU:n edustustojen ja jäsenvaltioiden suurlähetystöjen asemaa ja asiantuntemusta; lisätään tietoisuutta UNGP:stä ja yritysten yhteiskuntavastuusta ulkoisessa toiminnassa ja poliittisessa vuoropuhelussa kumppanimaiden hallitusten ja alueellisten järjestöjen kanssa. Kannustetaan kumppanimaita hyväksymään kansallisia toimintasuunnitelmia. Tehdään proaktiivista yhteistyötä yritysten, kansalaisyhteiskunnan ja kansallisten ihmisoikeusinstituutioiden kanssa yritystoimintaan ja ihmisoikeuksiin liittyvissä kysymyksissä.	viimeistään v. 2017	EUH, KOM, JV
	b. Varmistetaan, että yritysten yhteiskuntavastuuta koskevassa EU:n strategiassa painotetaan kaiken kaikkiaan voimakkaasti yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia, muun muassa prioriteetteja YK:n ohjaavien periaatteiden tehokasta noudattamista varten.	viimeistään v. 2016	KOM, neuvosto, EUH
	c. Laaditaan ja pannaan täytäntöön kansallisia toimintasuunnitelmia, jotka koskevat YK:n ohjaavien periaatteiden noudattamista, tai liitetään YK:n ohjaavat periaatteet kansallisiin yhteiskuntavastuustrategioihin; vaihdetaan kokemuksia ja parhaita toimintatapoja kansallisten toimintasuunnitelmien laadinnassa.	viimeistään v. 2017	JV
III IHMISOIKEUKSIA KOSKEVA KOKONAISVALTAINEN LÄHESTYMISTAPA KONFLIKTEIHIN JA KRIISEIHIN			
19. Siirtyminen varhaisvaroittamisesta ehkäisevään toimintaan	a. Edistetään EU:n uuden konfliktien varhaisvaroitusjärjestelmän optimaalista käyttöä keinona ehkäistä vakavia ihmisoikeusloukkauksia.	käynnissä	EUH, neuvosto, JV
	b. Lisätään ihmisoikeusraportoinnin sekä konflikteja koskevan varhaisvaroittamisen ja analysoinnin yhdenmukaisuutta mm. nostamalla konfliktiriskit esiin ihmisoikeusvuoropuheluissa ja -kuulemisissa sekä tehostamalla yhteistyötä kansainvälisten ja alueellisten järjestöjen kanssa.	viimeistään v. 2016	EUH, JV

	c. Tuetaan toimintaa, jolla seurataan ja torjutaan vakaviin ihmisoikeusloukkauksiin ja -rikoksiin, kuten julmuuksiin, mahdollisesti johtavaa yllyttämistä. Tuetaan toimintaa, jolla torjutaan vihapuhetta ja väkivaltaista ääriliikehdintää määrittelemällä perimmäiset syyt sekä laatimalla erityisesti lapsille ja nuorille tarkoitettua vastapropagandaa, ihmisoikeuskoulutusta ja rauhanrakennusaloitteita.	käynnissä	EUH, KOM, JV
	d. Tuetaan naisten roolia konfliktineston, välitystoiminnan ja rauhanrakentamisen aloilla.	käynnissä	EUH, KOM, JV
	e. Tuetaan aseellisista konflikteista kärsiville lapsille tarkoitettuja ehkäisy-, toiminta- ja (pitkän aikavälin) uudelleensopeuttamisohjelmia yhteistyössä paikallisyhteisöjen, asianomaisten lasten ja heidän vanhempiensa kanssa (esim. psykososiaalinen tuki, sosioekonominen sopeutus, koulutus ja elämäntaitojen opetus sekä perheenjäsenten jäljittäminen ja yhteensaattaminen).	viimeistään v. 2017	EUH, KOM, JV
20. Konfliktien ja kriisien hallintavalmiuksien kehittäminen monenvälisesti ja alueellisesti	a. Tehostetaan yhteistyötä kansanmurhien ehkäisyä ja suojeluvastuuta käsittelevien YK:n erityisneuvonantajien sekä muiden ehkäisevää työtä tekevien kansainvälisten ja alueellisten toimijoiden ja kansalaisjärjestöjen kanssa ja tuetaan niitä.	käynnissä	EUH, KOM, JV
	b. Tuetaan lasten tilannetta aseellisissa selkkauksissa käsittelevän YK:n erityisedustajan työtä sekä sellaisten toimintasuunnitelmien laadintaa, täytäntöönpanoa ja seurantaa, joilla pyritään lopettamaan ja ehkäisemään teot, jotka loukkaavat vakavasti aseellisista selkkauksista kärsiviä lapsia, mm. kampanjoinnin ja ohjelmasuunnittelun avulla.	käynnissä	EUH, KOM, JV
	c. Tuetaan konflikteihin liittyvää seksuaalista väkivaltaa käsittelevän YK:n erityisedustajan työtä, YK:n asiantuntijaryhmää ja YK:n toimea, jolla tehostetaan seksuaalisen väkivallan vastaisten kansainvälisten toimien koordinoitua, sekä seksuaalista väkivaltaa sisältävien rikosten tehokasta tutkintaa ja niistä syytteeseenpanoa.	käynnissä	EUH, KOM, JV

21. Tuki kansainvälisen humanitaarisen oikeuden noudattamiselle	a. Arvioidaan ja tarvittaessa parannetaan kansainvälisen humanitaarisen oikeuden noudattamista edistävien EU:n suuntaviivojen toteutumista, kansainvälisen humanitaarisen oikeuden noudattamisen seurantamekanismista meneillään olevien keskustelujen pohjalta.	viimeistään v. 2016	EUH, KOM, neuvosto, JV
	b. Tarkastellaan, miten EU on edistynyt Punaisen Ristin 31. kansainvälisessä konferenssissa antamiensa lupauksen täyttämässä, valmistellaan 32. konferenssia (joulukuu 2015) ja pohditaan jatkotoimia 33. konferenssia (v. 2019) silmällä pitäen.	käynnissä	EUH Neuvosto, JV
	c. Laaditaan ja pannaan täytäntöön huolellisuusvelvollisuuden mukainen (due diligence) toimintapolitiikka sen varmistamiseksi, että EU:n tuki turvallisuusjoukoille, erityisesti osana yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan (YTPP) operaatioita, on EU:n ihmisoikeuspolitiikan mukainen, osaltaan edistää sen täytäntöönpanoa ja auttaa edistämään, suojelemaan ja toteuttamaan sovellettavaa kansainvälistä ihmisoikeuslainsäädäntöä ja kansainvälistä humanitaarista oikeutta.	viimeistään v. 2017	EUH, KOM, neuvosto
	d. EU:n edustustojen päälliköiden ja asiaankuuluvien EU:n edustajien, kuten EU:n siviilioperaatioiden johtajien, EU:n sotilasoperaatioiden komentajien ja EU:n erityisedustajien, olisi asiaankuuluvissa tapauksissa sisällytettävä tiettyä valtiota tai konfliktia koskeviin raportteihinsa arvio tilanteesta kansainvälisen humanitaarisen oikeuden kannalta. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä tietoihin tapauksista, joissa on mahdollisesti rikottu vakavasti kansainvälistä humanitaarista oikeutta; asiaa koskeviin raportteihin olisi mahdollisuuksien mukaan sisällytettävä analyysi ja ehdotuksia toimenpiteistä, joihin EU voi ryhtyä.	viimeistään v. 2017	KOM, EUH, neuvosto, JV

22. Rankaisemattomuuden lopettaminen, vastuuvollisuuden tiukentaminen sekä siirtymäkauden oikeusjärjestelyjen edistäminen ja tukeminen	a. Toteutetaan laaja arviointi kansainvälisestä rikostuomioistuimesta (ICC) 21. maaliskuuta 2011 tehdyn neuvoston päätöksen 2011/168/YUTP ja sen täytäntöönpanoa koskevan toimintasuunnitelman täytäntöönpanosta. Vakinaistetaan EU:n ja ICC:n välisen pyöreän pöydän toiminta, minkä ansiosta niiden henkilöstö voi määritellä yhteisiä intressejä, vaihtaa tietoja toiminnasta ja parantaa näiden kahden organisaation välistä yhteistyötä.	viimeistään v. 2016	EUH, KOM, neuvosto, JV
	b. Laaditaan ja pannaan täytäntöön siirtymäkauden oikeusjärjestelyjä koskeva EU:n toimintapolitiikka mm. laatimalla selvitys kyseisten järjestelyjen tukeen liittyvistä EU:n kokemuksista, haasteista ja opetuksista; annetaan käytännön ohjausta ja koulutusta siirtymäkauden oikeusjärjestelyjen parissa työskentelevälle EU:n edustustojen henkilöstölle; komission yksiköiden, EUH:n ja jäsenvaltioiden henkilöstön jäsenistä muodostetaan tarvittaessa verkosto parhaiden toimintatapojen vaihtoa sekä yhtenäisyyden ja johdonmukaisuuden edistämistä varten; lisätään seurantaa ja raportointia (mm. osana maakohtaisia ihmisoikeusstrategioita) ja edistetään alueiden välistä vuoropuhelua siirtymäkauden oikeusjärjestelyistä alueellisten järjestöjen välisen yhteistyön parantamiseksi.	käynnissä	EUH, KOM, neuvosto, JV
23. Ihmisoikeuksien valtavirtaistaminen kaikissa YTPP:n suunnittelu-, arviointi- ja toteutusvaiheissa	a. Laaditaan alakohtaiset toimintaohjeet YTPP-operaatioihin osallistuvalla, poliisin, armeijan ja vankila- ja oikeusviranomaisien kanssa yhteistyötä tekeväälle henkilöstölle ohjaamaan käytännössä ihmisoikeuksien ja tarvittaessa kansainvälisen humanitaarisen oikeuden valtavirtaistamista painottaen siviilien, erityisesti lasten, suojelua sekä naisten ja tyttöjen voimaantumista ja osallistumista.	viimeistään v. 2017	EUH, neuvosto, JV

	<p>b. Kehitetään ja sovelletaan uusia YTPP:n siviilioperaatioita koskevia yhteisiä menettelysääntöjä mm. antamalla henkilöstölle lähettämistä edeltävää ja perehdyttävää koulutusta, jo lähetetylle henkilöstölle operaatiokohtaista koulutusta, korkeammassa asemassa olevalle henkilöstölle erikoiskoulutusta, valistamalla operaatioiden henkilöstöä ja paikallisväestöä sekä kokoamalla tilastoja menettelysääntöjen rikkomisista. Toteutetaan vastaavia toimia sen varmistamiseksi, että sotilasoperaatioihin lähetetty henkilöstö tuntee menettelysäännöt, ja lisätään paikallisyhteisöjen tietämystä siellä, missä operaatioita toteutetaan.</p>	viimeistään v. 2017	EUH, neuvosto, JV
	<p>c. Tuetaan kokonaisvaltaisen lähestymistavan soveltamista siihen, miten EU panee täytäntöön naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevat YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmat 1325 ja 1820 ja niiden jatkopäätöslauselmat, ottamalla huomioon YK:n korkean tason suorittama tarkistus ja uudet haasteet (terrorismin, väkivaltaisen ääriliikkeen ja ihmiskaupan torjunta mukaan lukien), sekä parantamalla raportointia kokonaisvaltaisen lähestymistavan soveltamisesta, ottamalla käyttöön strategiasuunnitelma päätöslauselman 1325 periaatteiden sisällyttämiseksi YTPP-operaatioiden suunnittelu-, täytäntöönpano- ja arviointivaiheisiin sekä lisäämällä kaikkien jäsenvaltioiden osallistumista ja niiden kanssa toteutettua koordinoitua.</p>	viimeistään v. 2016	EUH, KOM, neuvosto, JV
IV YHTENÄISYYDEN JA JOHDONMUKAISUUDEN LISÄÄMINEN			
24. Muuttoliikettä, ihmiskauppaa, ihmisten salakuljetusta ja turvapaikkaa koskevat politiikat	<p>a. Korostetaan maahanmuuttoa ja liikkuvuutta koskevan kokonaisvaltaisen lähestymistavan ja Euroopan muuttoliikeagendan mukaisesti ihmisoikeuksien suojelun merkitystä kaikissa muuttoliikettä ja liikkuvuutta koskevissa vuoropuheluissa ja yhteistyökehyksissä kolmansien maiden kanssa, mukaan lukien liikkuvuuskumppanuudet ja maahanmuuttoa ja liikkuvuutta koskevat yhteiset toimintasuunnitelmat, sekä muuttoliikkeeseen liittyvissä sopimuksissa, prosesseissa ja ohjelmissa mm. analysoimalla niiden vaikutusta ihmisoikeuksiin; varmistetaan ihmisoikeuskoulutuksen sisällyttäminen maahanmuutto- ja rajavalvontaviranomaisten valmiuksien kehittämishankkeisiin.</p>	viimeistään v. 2017	EUH, KOM, JV

	<p>b. Sisällytetään ihmisoikeudet, pakolaisten oikeudet ja uhrien suojelu ihmiskaupan vastaisiin keskusteluihin, joita käydään osana politiikasta, muuttoliikkeestä ja liikkuvuudesta sekä turvallisuudesta ja ihmisoikeuksista järjestettyä vuoropuhelua prioriteettimaiden kanssa ja kyseisissä maissa toimivien kansainvälisten ja alueellisten järjestöjen ja avunantajien kanssa ihmiskaupan torjuntaa koskevan EU:n strategian täytäntöönpanossa jo toteutettujen toimien pohjalta. Prioriteettimaissa toimivat EU:n edustustot hyödyntävät ihmiskauppaan liittyvien asioiden yhteyshenkilöksi nimitetyn henkilön osaamista kaikin tavoin ja ottavat ihmisoikeuskysymykset esiin ihmiskaupan vastaisissa keskusteluissa, joita ne käyvät isäntämaan viranomaisten kanssa. Edistetään tärkeimpien ihmiskauppaa ja pakotyötä koskevien kansainvälisten sopimusten ratifioimista ja täytäntöönpanoa.</p>	käynnissä	EUH, KOM, JV
	<p>c. Käsitellään ihmisten salakuljetukseen liittyviä ihmisoikeuskysymyksiä poliittisessa vuoropuhelussa, ihmisoikeusvuoropuhelussa ja muussa vuoropuhelussa kumppanimaiden kanssa. Kannustetaan EU:n edustustoja varmistamaan kaikin keinoin, että ihmisten salakuljetus ja siihen liittyvä ihmisoikeusnäkökulma huomioidaan johdonmukaisesti yhteistyössä isäntämaan viranomaisten, kansalaisyhteiskunnan, kansainvälisten järjestöjen ja muiden avunantajien kanssa.</p>	viimeistään v. 2017	EUH, JV
	<p>d. Tuetaan kumppanimaita pakolaisten ja maan sisällä siirtymään joutuneiden oikeuksien edistämiseksi ja suojelemiseksi mm. niiden valmiuksia kehittämällä. Edistetään vuoden 1951 pakolaissopimuksen ja siihen vuonna 1967 liitetyn pöytäkirjan ratifiointia.</p>	käynnissä	EUH, KOM, JV
	<p>e. Tuetaan toimia, joilla parannetaan maahanmuuttajien oikeussuojan toteutumista ja terveyspalvelujen saatavuutta lähtö- ja kauttakulkumaissa; kohennetaan säilöön otettujen maahanmuuttajien oloja ja etsitään vaihtoehtoja laittomien maahanmuuttajien säilönotolle kolmansissa maissa. Kiinnitetään tässä yhteydessä erityistä huomiota haavoittuviin muuttajaryhmiin, kuten ilman huoltajaa matkustaviin alaikäisiin.</p>	käynnissä	KOM, EUH, JV

	f. Tehdään yhteistyötä maahanmuuttajayhteisöjen kanssa sekä EU:hun kuuluvissa että EU:n ulkopuolisissa kohdemaissa, jotta lisättäisiin heidän lähtömaissaan tietoisuutta maahanmuuttajiin ja pakolaisiin kauttakulkumaissa kohdistuvista ihmisoikeusloukkauksista, ja tuetaan maahanmuuttajayhteisöjen pyrkimyksiä puuttua ihmisoikeuskysymyksiin lähtömaissaan.	viimeistään v. 2017	EUH, KOM, JV
	g. Nimetään ne lähtömaat, joissa ihmisoikeusloukkaukset ovat yksi keskeinen työntekijä, ja kohdennetaan poliittinen ja muu vuoropuhelu ja ohjelmat paremmin näiden loukkausten torjumiseen.	viimeistään v. 2016	EUH, KOM, JV
	h. Pidetään kansalaisuudettomuuskysymystä esillä suhteissa prioriteettimaiden kanssa; panostetaan toimiin, joilla estetään kansalaisuudettomien väestöryhmien syntyminen konfliktin, pakkosiirtymisen tai valtioiden hajoamisen seurauksena.	käynnissä	EUH, KOM, JV
25. Kauppa- ja investointipolitiikka	a. Tuetaan ja tehostetaan GSP+-edunsaajien antamien sitoumusten (ihmisoikeussopimusten ja ILO:n sopimusten) täytäntöönpanoa, noudattamista ja seurantaa esim. keskeisten kansainvälisten elinten ja kansalaisyhteiskunnan, myös työmarkkinaosapuolten, kanssa toteutettavilla hankkeilla.	käynnissä	EUH, KOM
	b. Jatketaan vakaan ja menetelmiltään asianmukaisen lähestymistavan laatimista siihen, miten kauppa- ja investointisopimusten vaikutuksia ihmisoikeuksiin analysoidaan vaikutusten ennakoarvioinnin, kestäväan kehitykseen kohdistuvien vaikutusten arvioinnin ja jälkiarvioinnin yhteydessä; etsitään keinoja käyttää kvantitatiivista analyysiä myös sen arvioimisessa, miten kauppaa ja investointeja koskevat aloitteet vaikuttavat ihmisoikeuksiin.	viimeistään v. 2017	EUH, KOM, neuvosto, JV
	c. Jäsenvaltiot pyrkivät sisällyttämään ihmisoikeuksien kunnioittamista ja toteutumista koskevia määräyksiä, myös yritysten yhteiskuntavastuuta koskevia määräyksiä, vastaisuudessa neuvoteltaviin tai tarkistettuihin kahdenvälisiin investointisopimuksiin kolmansien maiden kanssa. Mallina niillä ovat vastaavat EU:n tasolla neuvoteltuihin sopimukseen sisältyvät määräykset.	käynnissä	JV

	d. Pyritään järjestelmällisesti sisällyttämään EU:n kauppaa- ja investointisopimuksiin määräys yritysten yhteiskuntavastuuta koskevien kansainvälisesti tunnustettujen periaatteiden ja suuntaviivojen noudattamisesta, esim. sellaisten, jotka sisältyvät OECD:n suuntaviivoihin monikansallisille yrityksille, YK:n Global Compact -aloitteeseen, YK:n ohjaaviin periaatteisiin yritystoiminnan ja ihmisoikeuksien alalla, ILO:n kolmikantaiseen periaatejulistukseen, joka koskee monikansallisia yrityksiä ja sosiaalipolitiikkaa, ja ISO 26000 -standardiin.	käynnissä	KOM
	e. Tarkistetaan säännöllisesti tiettyjen sellaisten tavaroiden kaupasta, joita voi käyttää kuolemanrangaistuksen täytäntöönpanoon tai kidutukseen, annettua asetusta (1236/2005) ja kaksikäyttötuoteasetusta (428/2009), jotta voitaisiin vähentää sellaisten tieto- ja viestintätekniikan tuotteiden valvomattomaan vientiin liittyviä mahdollisia riskejä, joita voisi käyttää ihmisoikeusloukkauksiin johtavalla tavalla.	käynnissä	EUH, KOM
26. Terrorismin torjunta	a. Varmistetaan, että ihmisoikeuksia ja oikeusvaltioperiaatetta kunnioitetaan täydellisesti toteutettaessa EU:n kokonaisvaltaisia toimia terrorismin torjumiseksi vuonna 2005 hyväksytyn EU:n terrorisminvastaisen strategian mukaisesti ja että ne ovat keskeisellä sijalla kaikissa terrorismin torjuntaa koskevissa kolmansien maiden ohjelmissa, laeissa, politiikoissa ja mekanismeissa, ja samalla varmistetaan tarvittavalla tavalla kansainvälisen humanitaarisen oikeuden noudattaminen ja mahdollistetaan humanitaarisiin periaatteisiin nojaava avustustyö.	käynnissä	EUH, KOM, neuvosto, JV
	b. Varmistetaan ihmisoikeuksia ja terrorismin torjuntaa koskevien EU:n ohjeiden laaja levitys mm. valistustyöllä ja kouluttamalla alan toimijoita. Tämä koskee erityisesti vakautta ja rauhaa edistävästä välineestä rahoitettavia toimia.	viimeistään v. 2016	EUH, KOM

27. Oikeuksiin perustuva lähestymistapa kehitykseen	a. Pannaan täytäntöön EU:n sitoumus siirtyä käyttämään oikeusperustaista lähestymistapaa kehitysyhteistyöhön, kaikki ihmisoikeudet mukaan lukien, jatkamalla sen täydellistä ja konkreettista sisällyttämistä kaikkiin EU:n kehitysvälineisiin ja kaikkeen EU:n kehitystoimintaan, järjestämällä koulutusta ja ohjausta, tukemalla valmiuksien kehittämistä sekä käyttämällä tulospainotteisia seurantaperiaatteita ja arviointikriteerejä. Tarkoituksena on, että lähestymistapa on jo täysin onnistuttu sisällyttämään siinä vaiheessa, kun kehitysyhteistyöhön sovellettavan oikeusperustaisen lähestymistavan täytäntöönpanoa vuonna 2016 arvioidaan väliarviointia silmällä pitäen. EU:n jäsenvaltiot pyrkivät sisällyttämään yhä tiiviimmin oikeusperustaisen lähestymistavan kehitysyhteistyöpolitiikkoihinsa.	viimeistään v. 2016	KOM, EUH, neuvosto, JV
	b. Arvioidaan, miten EU:n budjettitukipolitiikasta vuonna 2012 laaditun asiakirjan liite12, jolla perusarvojen arvioinnista tehtiin budjettituen olennainen osa, on pantu täytäntöön, tarkastellen varsinkin oikeusperustaisen lähestymistavan sisällyttämistä täysin alakohtaisia uudistuksia koskeviin sopimuksiin.	viimeistään v. 2017	KOM, EUH
	c. Selvitetään mahdollisuutta soveltaa oikeuksiin perustuvaa lähestymistapaa muuhun kuin kehitykseen liittyvään ulkoiseen toimintaan; edistetään keskusteluja oikeudesta kehitykseen; arvioidaan seurauksia, joita vuoden 2015 jälkeisellä kehitysagendalla on ihmisoikeuksille.	viimeistään v. 2017	KOM, EUH, JV
28. Vaikutusarviointien vaikutus ihmisoikeuksien kunnioittamiseen ja sen tehostaminen	a. EU:n toimien perusoikeuksiin kohdistuvia vaikutuksia koskevan arvioinnin pohjalta tehostetaan ihmisoikeuksien sisällyttämistä sellaisista ehdotuksista laadittaviin komission vaikutusarviointeihin, joilla on ulkoinen vaikutus ja todennäköisesti huomattavia vaikutuksia ihmisoikeuksiin: laaditaan lisäohjeita ihmisoikeuksiin kohdistuvien vaikutusten analysoinnista, parannetaan analyysintekotaitoja ja -valmiuksia sekä varmistetaan sellaisten sidosryhmien tiivis kuuleminen, joiden ihmisoikeuksien toteutuminen on vaarassa.	käynnissä	EUH, KOM

	b. Sisällytetään ihmisoikeuksiin kohdistuvien vaikutusten analyysi sellaisista EU:n toimista laadittaviin komission jälkiarviointeihin, joilla on ulkoisia vaikutuksia.	käynnissä	KOM, EUH
	c. Varmistetaan politiikan johdonmukaisuus ihmisoikeuksiin kohdistuvista vaikutuksista tehtävien vaikutusarviointien analyysin ja muiden ihmisoikeuksiin liittyvien politiikkavälineiden (ml. maakohtaiset ihmisoikeusstrategiat, ihmisoikeusvuoropuhelu ja budjettituki / rahoitusvälineiden ohjelmasuunnittelu) välillä, jotta voidaan korjata mahdolliset negatiiviset vaikutukset ja maksimoida positiiviset.	käynnissä	EUH, KOM
V IHMISOIKEUKSIA JA DEMOKRATIAA TUKEVAN EU:N POLITIIKAN TEHOSTAMINEN			
29. Ihmisoikeusvuoropuhelun lisääminen	a. Laaditaan, jaetaan ja kehitetään parhaita toimintatapoja ihmisoikeusvuoropuhelua varten, seurantaprosessit mukaan lukien.	viimeistään v. 2017	EUH, neuvosto
	b. Varmistetaan, että ihmisoikeus- ja demokratianäkökulma huomioidaan kumppanimaan kanssa käytävissä alakohtaisissa vuoropuheluissa ja muodostaa näin ollen osan kahdenvälistä kokonaisstrategiaa.	käynnissä	EUH, neuvosto
	c. Varmistetaan sisäisten ja ulkoisten näkökohtien koordinointi ihmisoikeusvuoropuheluissa, myös EU:n ja kansalaisjärjestöjen vuotuisessa vuoropuhelussa; määritellään ja käsitellään ulkoisten ihmisoikeusvuoropuhelujen yhteydessä joitakin ensisijaisia ihmisoikeus- ja demokratiakysymyksiä, joiden osalta EU:n toimintaa voidaan parantaa.	viimeistään v. 2017	EUH, KOM, neuvosto, JV

	d. Jatketaan YK:ssa ja muilla kahdenvälisillä ihmisoikeusfoorumeilla tehdyn yhteistyön valtavirtaistamista kahdenvälisessä ihmisoikeus- ja poliittisessa vuoropuhelussa ja yhteistyössä. Tehdään tiiviimpää yhteistyötä ja määritellään yhteisiä toimia varsinkin strategisten kumppaneiden kanssa. Pyritään edelleen edistämään kansainvälisten ihmisoikeusstandardien noudattamista yleismaailmallisesti, ja laaditaan ohjeita sopimusta valvovien komiteoiden laatimien sekä ihmisoikeusneuvoston yleisen määräaikaisarvioinnin ja erityismenettelyjen johdosta laadittavien päätelmien, suositusten ja raporttien järjestelmällistä käyttöä varten.	käynnissä	EUH, KOM, neuvosto, JV
	e. Vahvistetaan ja arvioidaan EU:n ihmisoikeusvuoropuheluille ja -neuvotteluille prioriteetit, tavoitteet, menettelysäännöt ja edistymisindikaattorit niiden uudelleentarkastelun helpottamiseksi.	viimeistään v. 2017	EUH, neuvosto
30. Maakohtaisten ihmisoikeusstrategioiden näkyvyyden ja vaikuttavuuden lisääminen	a. Käynnistetään paikallistasolla maakohtaisten ihmisoikeusstrategioiden toinen kierros ottaen huomioon ensimmäiseltä kierrokselta saadut kokemukset, mukaan lukien kansalaisyhteiskunnan kuulemisen tarpeellisuus, ja julkisuusdiplomatian tärkeys.	2015–2016	EUH, KOM, JV, neuvosto
	b. Otetaan maakohtaisten ihmisoikeusstrategioiden prioriteetit ja demokratia-analyysi osaksi poliittisia vuoropuheluja, raportointia ja korkean tason vierailuja.	käynnissä	
	c. Varmistetaan maakohtaisten ihmisoikeusstrategioiden seuranta yhteisissä vuotuisissa täytäntöönpanokertomuksissa, jotka esitetään asiaankuuluville neuvoston elimille.	käynnissä	EUH, KOM, neuvosto, JV
	d. Varmistetaan, että EU:n ja jäsenvaltioiden avustusohjelmissa huomioidaan strategioiden prioriteetit ja helpotetaan niiden täytäntöönpanoa.	käynnissä	EUH, KOM, JV

31. Keskittyminen EU:n ihmisoikeussuuntaviivojen tehokkaaseen täytäntöönpanoon	a. Lisätään tietoisuutta EU:n suuntaviivoista ja niihin liittyvistä ohjeasiakirjoista sekä tehostetaan niiden levitystä ja koulutuksen antamista EU:n edustustojen ja jäsenvaltioiden suurlähetystöjen henkilöstön keskuudessa, myös suurlähettilästasolla.	viimeistään v. 2017	KOM, EUH, JV
	b. Raportoidaan järjestelmällisesti suuntaviivojen täytäntöönpanosta ja otetaan käyttöön "lokikirjat", joissa selvitetään EU:n toimia tietyissä aihekohtaisissa kysymyksissä kumppanimaissa, jotta varmistetaan yksittäisten tapausten järjestelmällisempi seuranta ja edistetään suuntaviivojen täytäntöönpanoa koskevien parhaiden toimintatapojen säännöllistä vaihtoa.	viimeistään v. 2016	KOM, EUH, JV
32. Vaalitarkkailun vaikutusten maksimointi	a. Tuetaan ja sitoudutaan uudelleen kansainvälisen vaalitarkkailun periaatejulistuksen täytäntöönpanoon ja tehdään läheistä yhteistyötä periaatejulistusta vaalitarkkailutoimintaansa soveltavien järjestöjen, kuten ODHIR:n, kanssa.	viimeistään v. 2016	EUH, KOM, neuvosto, JV
	b. Kootaan yhteen parhaat toimintatavat, joilla EU:n ja Etyjin/ODHIR:n vaalitarkkailuvaltuuskuntien suositukset viedään osaksi EU:n ja jäsenvaltioiden harjoittamia poliittisia vuoropuheluja ja demokratiaa tukevia toimia.	käynnissä	EUH, KOM, JV
	c. Tehostetaan EU:n ja jäsenvaltioiden antaman vaalituen kaikkien näkökohtien pitkän aikavälin suunnittelua ja yhtenäistä soveltamista kartoittamalla innovatiivisia avun täytäntöönpanomekanismeja.	viimeistään v. 2017	EUH, KOM, JV

33. EU:n politiikkojen, rahoitusvälineiden ja muiden välineiden tehokkaan käytön ja optimaalisen vuorovaikutuksen varmistaminen	a. Lisätään ihmisoikeuksien ja demokratian edistämiseen käytettyjen EU:n välineiden, rahoitusvälineiden ja raportointimekanismien keskinäistä johdonmukaisuutta ja täydentävyyttä (esim. EIDHR, maakohtaiset ihmisoikeusstrategiat, demokratia-analyysit ja -toimintasuunnitelmat, vaalitarkkailu-, vaaliapu- ja vaalien seurantavaltuuskuntien raportit, laajentumis- ja naapuruuspolitiikan edistymiskertomukset ja toimintasuunnitelmat, kansalaisyhteiskunnan osallistamissuunnitelmat, perusarvojen arviointi hyvää hallintotapaa ja kehitystä koskevien sopimusten tekemiseksi sekä budjettituen riskinhallintakeinot) ottaen huomioon menettelyt, joita sovelletaan kyseisten välineiden tarkistamiseen.	viimeistään v. 2017	EUH, KOM, neuvosto
	b. Parannetaan demokratia-analyysia ja -tukea ensimmäisen ja toisen sukupolven demokratiatuen pilottihankkeesta saatujen kokemusten perusteella ja siinä havaitut puutteet huomioon ottaen. Vahvistetaan EU:n edustustojen ja jäsenvaltioiden suurlähetystöjen valmiuksia toimia demokratian kehittämiseksi johdonmukaisella tavalla.	viimeistään v. 2017	EUH, KOM, neuvosto, JV
	c. Kehitetään työmenetelmiä edelleen, jotta varmistetaan vuoropuhelun, kohdennetun tuen, kannustimien ja rajoittavien toimenpiteiden paras mahdollinen niveltyminen toisiinsa.	käynnissä	EUH, KOM, JV

	d. Lisätään johdonmukaisuutta toimintasuunnitelmassa ja maakohtaisissa ihmisoikeusstrategioissa määriteltyjen ihmisoikeustavoitteiden ja ihmisoikeuksien kehittämiseen suunnatun EU:n ja jäsenvaltioiden avun ohjelmasuunnittelun kesken. Otetaan huomioon parhaat toimintatavat ihmisoikeuksiin liittyvien hankkeiden täytäntöönpanossa ja otetaan ne osaksi kaikkia yhteisiä oppimismekanismeja.	käynnissä	EUH, KOM, JV
	e. Parannetaan kaikkiin uusiin EU:n kansainvälisiin sopimuksiin järjestelmällisesti sisällytettävien ihmisoikeuslausekkeiden yhtenäistä soveltamista.	viimeistään v. 2017	EUH, KOM
	f. Tuetaan YK:n ihmisoikeusvaltuutetun työtä ihmisoikeusindikaattoreiden edelleen kehittämiseksi. Tavoitteena on i) helpottaa ihmisoikeuksien toteutumisen mittaamista mm. julkaisemalla indikaattorit verkossa globaalilla tasolla ja ii) tehdä ihmisoikeuksia koskevien tietojen keruusta ja käytöstä järjestelmällistä ja kartoittaa hyviä toimintatapoja ja saatuja kokemuksia.	viimeistään v. 2017	EUH, KOM, neuvosto, JV
	g. Tehdään YK:n ja alueellisten järjestöjen (esim. AU, OAS, Arabiliitto, EN, Etyj, Asean, SAARC ja Tyynenmeren saarten foorumi) kanssa järjestelmällisesti yhteistyötä, joka koskee parhaita toimintatapoja ihmisoikeuksien ja demokratian edistämiseksi kaikkialla.	käynnissä	EUH, KOM, JV

34. Ihmisoikeuksia koskevan julkisuusdiplomatian ja viestinnän parantaminen	a. Parannetaan EU:n ihmisoikeuspolitiikan saavutettavuutta ja näkyvyyttä hyödyntämällä tehokkaammin internetiä ja sosiaalista mediaa, mukaan lukien laajemman ja vankemman verkkoläsnäolon avulla.	viimeistään v. 2016	EUH, KOM, neuvosto, JV
	b. Viestitään maatasolla paremmin maakohtaisista ihmisoikeusprioriteeteista ja alan toimista niin, että tavoitetaan ja saadaan mukaan kansalaisyhteiskunta ja suuri yleisö.	viimeistään v. 2016	EUH, KOM, neuvosto, JV